

Izhaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne ter stane po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto 15 K
3/4 10 „

Posamične številke stanejo 10 vin.

„SOČA“ ima naslednje izredne priloge: Ob novem letu „Kazipot po Goriškem in Gradiškanskem“ in „Kazipot po Ljubljani in kranjskih mestih“, dalje dvakrat v letu „Vozni red železnih, parnikov in poštne zvez“.

Naročilno sprejema upravištvo v Gosposki ulici št. 7 I. nadstr. v »Goriški Tiskarni« A. Gabržček Na naročila brez dopolne naročilne se ne ohranjajo. Oglasi in poslanice ga računijo po Petit-vrstah če tiskano 1-krat 16 v, 2-krat 14 v, 3-krat 12 v vsaka vrsta. Večkrat po dogodi. Večje drke po prostoru. — Reklame in spisi v uradniškem delu 30 v vrsta. Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

»Vse za narod, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič.

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. Z urednikom je mogoče govoriti vsak dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dopoldne. Upravištvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadstr. na levo v tiskarno. Naročilno in oglašje je plačati loco Gorica. Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu. Naročila, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravništvu.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od »Soče« sak petek in stane vse leto 3 K 30 h ali gl. 1-60. »Soča« in »Primorec« se prodajata v Gori v naših knjigarnah in teh-le tobakarnah: Schwarz v Žešča ul., Jellersitz v Nunski ul., Ter. Leban na tekališči v Verdji, Peter Krabelj v Kapucinski ulici, I. Bajt v pokopališčni ulici, I. Matiusi v ulici Formica, I. Hovaški v Korenaki ulici št. 22; v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Telefon št. 83.

»Gor. Tiskarna« A. Gabržček (odgov. J. Fabšič) tiska in zal.

S. L. S. ali nauk, kako se vodi ljudstvo za nos.

I.

Ni je menda kmalu tako zavožene in breznačelne politike, kakor so jo uvedli zadnji čas klerikalci na Slovenskem. Ker imajo na Kranjskem in Štajerskem večino in so vtaknili v žep tudi pri nas dva državnoborska mandata, vpijejo na vsa usta, da niso več stranka, marveč „organiziran slovenski narod“. Vsi drugi, naprednjaki, socialisti, Masarykovci, agrarci i. t. d. so le „liberalci“, nepotrebni, veri, narodu, državi in socialnemu ustroju človeštva nevarni elementi, katere treba gospodarsko in moralno uničiti.

— „Mi smo organiziran slovenski narod“, pravijo in vabijo kmeta in malega obrtnika pod svoje okrilje, da bi ga po svoje „rešili“ še onih grošev, ki jih ima. Roko v roki gredo z nemškimi krščanskimi socialci, katera „državoyzdružjoča“ stranka sedaj defacto gospodari nad Slovenci po svojih ekspoziturah, katerim so naše narodno gospodarske in kulturne zahteve in težnje deveta briga.

Ko je na Kranjskem začel nekoliko živahnější odpor proti ponemčevanju od strani vlade in priseljene nemške, birokratske in aristokratske klike, je res našel „Slovenec“, glavno trobilo naših črnihov, nekaj zvonečih fraz in tirad, objuboval je kranjskemu deželnemu predsedniku bar. Schwarzu „penzjon“, prinašal imenik slovenskih tvrdk, vse le pesek y oči javnosti. Štirinajst dni pozneje vidimo „kranjsko šparkaso“, klerikalne narodnjake, Šustersiča, Gessmanna, Dr. Hrubana, Bienertha in visoko e. kr. vlado v gnljivem objemu. Proti „Kranjski šparkasi“ „Slovenec“ niti ne zine, in ko slabotni ministrski predsednik Bienerth radi narodne nestrpnosti nemških krščanskih socialcev neopravičeno in kakor v zasmeh zaključil državni zbor, objavlja narodni, ljudski in po izreku dr. Tume celo marksistični „Slovenec“ izjavo „Slovenskega kluba“, kluba marksističnih in ljudskih poslancev, ki odobrava

postopanje vlade, kateri celo naroča, naj oktroira, vsili parlamenta nov poslovnik, ki bi zamašil vsem manjšinam usta in posadil Nemce in klerikalce na diktatorski sedež.

Tačas napreduje pri nas germanizacija: Vlada nastavlja ne samo nemške uradnike, marvec tudi delavce (vide Trst!) in podržavlja tudi najnepotrebnejše nemške šole, podpira napadalna društva in nemško bojkočno gibanje. Slovenci pa ne dobe ne uradništva, ne šole, — z eno besedo ničesar. S. L. S., ta najmočnejša slov. stranka, „organizirani slovenski narod“, tega ne vidi, ne vidi najenostavnejšega našega gospodarskega, jezikovnega in prosvetnega interesa, vidi le svoj lastni vpliv, moč ljubljanske, mariborske in goriške črne klike, moč ligurijeve morale. Slovenski delavec, kmet, obrtnik, trgovec — vse boji črno, — in pod to tmimo seveda le enakopravno. Vi molčite, delajte, značajte nam kraljestvo tega sveta in molite. Mi pa bomo delali visoko politiko, misjone, shode in organizacije, mi rešimo kmeta in pomagali bomo našim mo otcem na ministrski stolec, in še Slovenstvo, kmeta in vse drugo hudič vzame, — mi pa ostanemo, kakor smo bili, črni do kosti in vladni hlapci. To je ves politični katekizem glasovite S. L. S. in njenih voditeljev.

Značilno za demokratizem in za ljudsko politiko firme Šustersič, Krek & Co, firme, ki ima tudi pri nas svojo filijalko, je postopanje S. L. S. v zadevi socialnega zavarovanja. Svoj čas je pisal „Slovenec“ o tem zavarovanju, da je to „epohalno delo, velik nsk korak naprej v interesu delavstva, kmečkega in obrtnega stanu“. Nadalje, „da so poslanci S. L. S. bili vedno v prvi vrsti med tistimi, ki so zahtevali, da to zavarovanje ne sme biti omejeno samo na delavce, kakor so hoteli socialni demokratje, ampak tudi na malega kmeta in obrtnika, ki sta tudi samo delavca in nič drugega“. Ali prišel je dan velikega kmečkega stanovskega shoda, ki ga je sklicala firma Šustersič, Krek & Co v Ljubljano. In na tem shodu se je jasno pokazala vsa trhllost, vsa pokvarjenost in demagogija klerikalnih močotcev.

Vsled viharnege odpora zborovalcev je strankin sef in kandidat za ministrski stolec, g. dr. Johannes Šustersič I., ta slavni ljudski zastopnik, pokorno izjavil, da je zoper predlogo socialnega zavarovanja, ker ima prepričanje, da večina naših kmetov teh plačil ne bi zmogla. Da bi bil on ali kdo drugi iz strankinege vodstva pedučil ljudstvo o dobrotah in napakah tega zavarovanja, ali da bi strankino časopisje to sterilo, — to se slavni S. L. S. niti ni sanjalo. Izrabljali so le to kmečko zavarovanje ob volitvah kot agitacijsko orožje, s katerim so pobijali „liberalce“ in „brezbožneže“ kar na debelo.

Tako se dela pri nas pravo katoliško in ljudsko politiko, tako se pri nas ljudstvo za nos vodi.

„N. D. O.“ — strah dr. Tume.

IV.

Dr. Tuma je z grožnjami svaril trgovce in obrtnike, naj se kratkonikar ne vtikajo v delavsko organizacijo, naj pušče „svobodno organizacijo delavcu“. Delodajalci, ki so v najožji dotiki z delavci, naj bi torej le mirno gledali, kako se vtika med delavce in gospodarje... navihani advokati s tremi (!) koncipientji. Kaj neki iščejo ti med delavci? S kako pravico pa nam prihaja tu bogat advokat in — grozi delodajalcem, ako bi se tudi oni »drznili« zanimati se za — svoje delavce?!

Ne sodrug dr. Tuma! Mi trgovci in obrtniki imamo stokrat več pravice, da se zanimamo za delavsko organizacijo v deželi kajti mi smo in hočemo ostati najboljši prijatelji svojih delavcev, ki so naši sotrudniki na trnjevi poti — našega napredovanja. — In da ne bo nesporazumljenj, določimo si jasno razmerje med našim delavcem in gospodarjem.

Ali čujmo najpoprej dr. Tuma o samem, kako je on pred 9 leti v »Soči« opisal slovenskega delavca. Saj širokosti Tuma, da je že od nekdan v duši socialni

demokrat, — in ta njegova duša je tako-le pisala:

»Delavec pač ni oni, kateri vstopi k temu ali onemu obrtniku, k temu ali onemu gospodarju, da se sam priuči obrti, trgovini ali sploh kakemu poslu z namenom, da ob svojem času svojo roko prične.

Takih ljudi imamo mnogo v naši deželi; ali jih smemo imenovati delavce? Ne! Prištevati jih moramo trgovskemu, obrtnemu ali kmetškemu stanu, kamor imajo namen pristopiti o svojem času. Ali bi morda bilo v korist, ločiti črevljarskega pomočnika iz obrtniške organizacije in ga staviti pod delavsko? Nikakor ne! Saj bi bilo to naravnost nasprotno njegovim koristim in namenom. Svaha vsakega črevljarskega, krojaškega ali kakoršnega koli pomočnika je pač ta, da postane sam samostojen obrtnik! Organizovati ga torej posebej proti njegovemu stanu, ta bi bila pač čudna! Novo ustanovljeno »Trgovsko in obrtno društvo za Goriško« je radi tega prav po svojih pravih skrbelo za to, da je prištevati vse take delavce-pomočnike v trgovsko-obrtno organizacijo.

Ali smemo šteti našega brezposestnega kmeta med delavce? Tudi ne! Prvič lahko rečemo da je v naši deželi jako počilo sejano kmet. delavstvo, t.j. tako, ki je vezano za celo svoje življenje le služiti ki nima vsaj svoje bajte, svojega malega kosca zemlje. Takozvanih »stricev« pa ne moremo šteti med delavstvo, ker žive v družini pri sorodnikih, in so po tej družinski zvezi vezani na posestvo in na koristi posestnika. Ako odštejemo naše batarje, kmetске delavce, ki žive po družinah, ter trgovske in obrtne pomočnike, potem se delavstvo v naši kronovini omeji na manjše število.

Brez dvoma spadajo pod pravi pojem delavcad ninarji v mestih in trgih. Živé ob dnevi in so vezani na ta zaslužek vse svoje žive dni. Računati moremo k delavstvu tudi posle v mestih in trgih iz istih razlogov; kajti razlika med njimi in

Dvajset let pozneje.

Nadaljevanje

== „Treh mušketirjev“. ==

Francoški spisal:

ALEXANDRE DUMAS.

(Dalje.)

— Mislim to, milostljiva gospa, da je oni nesramni plemič, ki smo ga dali zapreti po Commingesu, namigaval nekaj na Buckinghamu, ki ste ga bili dali umoriti; na gospo Chevreuse, ki ste jo bili dali pregnati; na Beauforta, ki ste ga dali zapreti. Toda če je namigaval name, je storil to vsled tega, ker ne ve, kaj sem jaz za vas.

Ana Avstrijska se je stresla, kakor vselej, kadar je bila zadeta v svojem ponosu; zardela je ter zasedla svoje ostre nohte v lepe roke, da ji ni bilo treba odgovoriti.

— On je človek, ki zna dajati dobre svete, duhovit je in poleg tega tudi odločen. Saj veste nekoliko o tem, kaj ne, milostljiva gospa? Zato mu povem — storim mu s tem osebno uslugo — v čem se je varal glede mene. Zakaj to, kar mi predlagajo, je skoro odpoved, in vsaka odpoved je vredna, da se o njej razmišlja.

— Odpoved! vsklikne Ana; gospod, jaz mislim, da se more odpovedati le kralj.

— No, nadaljuje Mazarin, ali nisem jaz skoro kralj, in celo kralj Francije? Ker me je že usoda pri-

vedla do kraljeve postelje, vas zagotavljam, milostljiva gospa, da je moja ministrska simara po noči zelo podobna kraljevemu plašču.

To je bilo zopet ponižanje, kakoršnih jej je Mazarin mnogo prizadel in pod katerimi je vedno upognila vrat. Samo Elizabeta in Katarina II. sta ostali za svoje ljubimce ljubici in hkratu kraljici.

Ana Avstrijska se je ozrla z nekim strahom v Mazarinov preteči obraz, ki je imel v takih trenutkih skoro nekaj vzvišenega na sebi.

— Gospod, pravici kraljica, ali niste čuli, kaj sem rekla tem ljudem? Da namreč storite, kar bo vam drago?

— Potem mislim, odvrne Mazarin, da mi mora biti drago, da ostanem; to ni samo v mojo korist, ampak trditi smem tudi, da je v vaš blagor.

— Ostanite torej, gospod, tudi jaz ne želim drugega; a potem ne dajte, da bi me ljudje žalili.

— Ali govorite o upornikih in njihovih namenih ter o tonu, v katerem jih izražajo? Potrpitite! izbrali so si polje, na katerem sem spretnejši general nego oni, namreč konference. Potolčemo jih že s tem, da odlašamo. Lačni so že; v osmih dneh bo to še mnogo hujše.

— E, moj Bog, da! vem, gospod, da s tem nehamo. A ne gre se samo zauje; njihove žalitve zame niso še najhujše.

— Ah, razunem vas. Govoriti hočete o spominih, ki vam jih vzbujajo vedno ti trije ali štirje plemiči. Toda saj jih imamo na varnem, in zakrivili so ravno dovolj, da jih pridržimo tako dolgo v ječi, dokler se

nam poljubi; samo eden je še prost in nam kljubuje. A ni vrag, da se nam ne bi posrečilo, pridružiti tudi njega njegovim tovarišem! Zdi se mi, da smo storili že kaj težjega nego je to. Najprej sem previdno zaprl v Rueilu, torej v svoji bližini, pred svojimi očmi, da ju skoro lahko dosežem z roko, dva najbolj nadelžna. Danes pride celo še tretji k njima.

— Dokler bodo zaprti, bo dobro, pravi Ana Avstrijska, toda pride dan, ko bodo zopet prosti.

— Da, če jih Vaše Veličanstvo izpusti.

— Ah, nadaljuje Ana Avstrijska, odgovarjaje svojim lastnim mislim, tukaj človek pogreša Pariza!

— Zakaj pa?

— Zaradi Bastille, gospod, ki je tako trdna in tako zamolčljiva!

— Milostljiva gospa, s konferencami dobimo mir; z mirom dobimo Pariz; s Parizom dobimo Bastillo! Tam bodo trohneli naši štirje rogovileži.

Ana Avstrijska stisne nalahko obrvi; Mazarin ji poljubi roko ter se tako poslovi od nje.

Po tem na pol ponižnem, na pol galantnem činu kardinal odide. Ana Avstrijska ga je spremljala s pogledom, in čim se je oddaljaval, bi bil lahko videl zaničljiv smehlaj, ki se je začrtal brog njenih ustnic.

— Zametala sem ljubezen kardinala, ki ni nikdar raket »Storim« temveč »Storil sem«, pravi kraljica sama sebi. Ta je poznal bolj varna skrivališča nego je Rueil, še temnejša in tišja nego je Bastilla! O, narobe svet!

prvimi je le ta, da so plačani eni na dan ali na teden, drugi pa prejemale plačilo deloma v stanovanju in hrani.

Delavci konečno, in to so pravi delavci, po katerih se je delavsko gibanje pričelo na Angleškem in Francoskem, kateri tvorijo pravzaprav delavski stan, ki se kot take zavedajo, ki se v drugih deželah organizujejo, in kateri so v svoji masi danes že velika moč, ti pravi delavci so oni, ki služijo velikemu podjetju in so od njega odvisni tako, da so sami brez tega podjetja, brez tega velikega kapitala brez eksistence. Vezani so od kapitala po eni strani, po drugi pa služijo kakor brezštevilni deli stroja, da se drug od drugega ločiti ne dajo. Zato veliko podjetje in kapital skušata spraviti v vedno večjo odvisnost in sužnost te svoje žive stroje. Zato se ta pravi delavec z vso svojo životno silo brani te sužnosti in skuša pridobiti v združenju toliko moči, da se tudi velikemu kapitalu vedno bolj upira....

Takega delavskega vprašanja pri nas na Goriškem med Slovenci ni, zato, ker ni mammo velikih svojih narodnih podjetij s tvorničkim obratovanjem velikega kapitala. Koliko kapitalistov in podjetij pa imamo na Goriškem, ki imajo toliko in toliko delavcev? Najbrže ne pridemo niti do številke 5. Pač imamo tvornic v rokah tujih kapitalistov, tujih podjetnikov, in v okolici goriški je nekaj stotin takih delavcev, ki spadajo v pravi delavski stan.

Ali tudi tu niso delavci tako potrebni samostojne organizacije, ker so z malimi izjemami večinoma domačini, bivajoči v okolici mesta in tvornic, iz družin, katere imajo same nekaj posestev, kateri torej niso vezani docela na dnino in mezdó, katero dobivajo od podjetnikov, marveč jim je še vedno dana prilika, da se vrnejo k prvotnemu svojem kmetu in stanu. In naše duhovništvo tudi res vedno vpliva, da bi se tvornički delavci in delavke iz Mirna, Sovodenj, Vrtojbe, Solkana, Podgore in Pevne vrnili k domačemu delu ter si ohranili tako svoje krepko telo ter kmetško neizprijenost in samostojnost. Zaslužek v gotovem denarju mika mladino iz okoliških vasij, da se le ne dajo odvrniti, in potegnjena tednina ali 14-dnevnina je mnogo bolj mamljiva in vabliva nego negotovi dobiček težavnega poljskega dela doma na posestvu.

Imamo konečno še eno središče delavstva, in to so kamnolomi v Repnu in v Nabrežini. Tudi ti delavci so še večinoma polukmetje ali pa poluobrtniki kamnoseki; vender jih je še precejšnja četa takih, ki so se odtujili poljedelstvu, in ki se niso izobrazili za obrtnika, marveč ostanejo delavci-dinarji.

Pri obrtih zopet delajo izjemo one obrti, ki se bližajo podjetjem; to so tiskarne, stavbarstvo in opekarne. Tiskarski stavec, zidarski delavec in delavec v opekarni nima, če tudi je pri nas odvisen le od majših podjetnikov, upanja postati samostojen, marveč stavec ima ostati stavec,

zidar je le malokdo tako srečen, da si pridobi toliko glavnic, da postane stavbiški mojster in podjetnik zgradb.

Delavstvo v naši deželi se torej omejuje na nekatere stotine, in to v mestu Gorica in okolici ter v Nabrežini, drugod so pa sejani le posamezni in po desetinah. Da bi domači kapital, domači podjetniki izkoriščevali delavce, tega se pri nas ne more trditi, kajti preblizu si stojita delavec in gospodar. Ako primerjamo velika delavska središča, kakor Pariz, London, Dunaj, Berlin i. dr., kjer je delavec v eni tovarni na tisoče, kjer delavec celo svoje življenje ne dela drugega, kakor da eden maže stroje, drugi opravlja rezalnico, tretji spet lika itd., da en delavec brez drugega ne more nič; ko je cela tisočina delavcev odvisna drug od drugega kakor kolesca velikega stroja; ako vidimo proti tem tisočinam delavcev milijone in milijarde kapitala, kateri nima druge svrhe, kakor da se obdrži, pomurčuje in vzdržuje seveda svojo vlado, potem se moramo nasmehnuti, kako to, da se baš nekateri duhovniki pri nas tako srčno brigajo za prospeh delavskega stanu v deželi, kjer pravzaprav pravega delavstva ni. Kljub vsemu temu pa z ozirom na vsa občija razvoj delavskega vprašanja in z ozirom na bodočnost zavzemamo to stališče: Pravo delavstvo je ne le opravičeno k organizaciji, marveč vezano v svrhu sebohrane, in kjer stoji nasproti velikemu kapitalu, se mora sklicevati na svoje mase, na moč svojih lehtov, sme in mora postati revolucionarno. Opravičeno je stremenje po materialnem izboljšanju, po izobrazbi, po deležbi na političnem življenju in politični moči, in po humaniteti že je pravo delavsko gibanje simpatično vsakemu izobrazjenemu človeku.

Vsak čitatelj in še posebe delavec imej pred očmi dr. Tumo, po duši socialnega demokrata, ki je pisal o delavskem vprašanju še pred 9 leti tako, kakor sem ponatisil gori. Vprašam, ali se je od tedaj kaj spremenilo v deželi, kar bi opravičilo sedanje harlekinade — istega dr. Tume?!

Zdaj pa čuj, ti slovensko delavstvo, kako sem jaz l. 1900. v »Soči« in posebe izdani knjižici slikal idealno lepo razmerje, ki naj bi zavladovalo med delavci in gospodarji. Pisal sem med drugim tako:

»Mi pa imamo v tem pogledu pred očmi — bodočnost. Cesar še ni, pa pride, mora priti, ker to zahteva napredni duh časa, zahteva sam napredok naše trgovine in obrti. Mi hočemo dvigniti našega trgovca in obrtnika, a vsopredno ž njiju napredkom se nam pokazuje tudi delavec. V skrbi za prva dva ne smemo pozabiti na tega slednjega. Ako bomo skrbeli mi trgovci in obrtniki za sorazmerni napredok delavstva v duševnem in gmotnem oziru brez hinavstva, brez postranskih namenov, tedaj smemo biti gotovi, da bo ogromna večina tudi umela svoje ugodno razmerje do delodajalcev, da med njimi ne pride nikdar do pogubnih

boj, ki navadno ne prinesejo trajnega haska ne prvim ne drugim.

Mi trgovci in obrtniki torej pripoznavamo potrebo delavske organizacije; na čelo se jej sicer ne postavljamo, hočemo pa ohraniti ž njjo blagodejno dotiko, da bo delavstvo umelo naše težnje po napredku, ki prinese tudi delavstvu boljše čase; umelo naše boje in naše težave čestokrat za obstanek podjetij, ki ne redé le delodajalca, marveč celo vrsto delavskih rodbin. Ni vsak čevljar za vsako nogo! Torej tudi niso iste težnje delavstva vedno in povsod izvršljive, kedar bi se n. pr. posrečilo, vse delavce jednega podjetja naščuvati proti podjetniku. V naši deželi bi sledilo največkrat uničenje podjetja, delavci bi si bili pa tudi na škodi.

Kakošno torej se mislimo zdravo razmerje med delodajalci in delavci?

Mi trgovci in obrtniki hočemo ostati, kakor smo že rekli, v najožji dotiki z vsako delavsko organizacijo, katero bomo odkritosrčno podpirali. Mi hočemo, da naše delavstvo napreduje v vsakem oziru, da bo v svojih strokah čedalje popolnejše, a da ima vedno tudi jasn pogled v resničen položaj trgovine in obrti v deželi, da more presoditi, kako daleč sploh so v dejanskih razmerah opravičene njegove težnje po zboljšanju svojega gmotnega stanja....

Svojo organizacijo naj torej delavstvo izvede samo, brez nepoklicanih vmeševalcev. — V kolikor še nima v svoji sredi dovoljno sposobnih sil, si jih v kratkem gotovo pridobi. Ako potrebuje pomoči, naj je išče pač edino le med prijaznimi in trgovci in obrtniki, ki mu dajejo delo in zaslužek, a ogibati se mora hinavcev, ki nimajo z delavstvom nikake vezi, pač pa hoté le po močnih ledjih njegovih zlezti višje do zaželjenega vrhunca politiške veljave in slave. Tudi v naših krajih videvamo kaj čudne pojave, kako se posamičniki nakrat ogrevajo za delavski stan, kateremu se laskajo s tem, da mu vzbujajo v srcu neko nezadovoljnost in hrepenenje po zlatih gradovih, katere mu slikajo v bujnih barvah. Ne pomislijo pa, da je kaj lahka reč, širiti nezadovoljnost s celim svetom v srcih revnejših slojev naroda, a drugo vprašanje je: kako izpolniti tako vzbujene želje? Delavstvo mora torej računati le z dejanskimi razmerami, imeti mora pred očmi dosegljive pozitivne vspehe, zato pa ogibati se frazerjev in strankarskih špekulantov, pa naj bodo ti že iz vrst hierarije ali birokracije! Le v blagodejni, prijateljski, odkritosrčni dotiki delavca in delodajalca je iskati prvemu in drugemu srečnejše prihodnosti: Zato je tudi umevno, da trgovci in obrtniki moramo svariti delavstvo pred krivimi preroki, katere smo doslej že večkrat omenili. Proč od njih!

Da točneje označimo svoje stališče med delavcem in delodajalcem, pa bodisi že mala ali velika obrt, naj velja načelo: Čim bolj se razcvita obrt in trgovina v deželi, toliko večje bo splošno blagostanje — toliko bolj bo mogoče vtretzati opravičenim zahtevam delavskih stanov. Vešče in vestne delavske roke pripomorejo, da se dvigne naša obrt; imajo torej tudi pravico, da računajo na priboljšek iz večjih dohodkov.

Boljša prihodnost delavskih slojev je torej zavisna od napredka naše trgovine in obrti. Ako bo stal delodajalec dobro, bo tudi za delavca bolje; ako pa prvi le životari in je vsak hip v nevarnosti, da njegovo podjetje propade, tedaj bo tudi drugi zaman zahteval od njega kakega priboljška.

Mi slovenski trgovci in obrtniki hočemo obvarovati svojo domovino pred nepotrebnimi boji med delavci in delodajalci s tem, da že sami storimo za svoje delavstvo vse, kar bo v naši moči. Trezno delavstvo ne bo od nas več zahtevalo! — Kar se pa tiče sedanjih in morebitnih bodočih veleobrti tujega kapitala, bomo delavstvo le podpirali v vseh njegovih pravičnih težnjah.

Vprašam: Ali ni taka rešitev delavskega vprašanja najboljša? Zato pa želimo, da se delavstvo organizuje v N. D. O., s katero hočemo ohraniti prijazne stike v prid delavstvu in narodu na sploh.

A. Gabršček.

DOPISI.

Iz goriške okolice.

Veselica v Cerovem. — Zavél je po naših krajih nov osvetojoč duh v društvenem življenju. Zaspala društva so se vzbudila k novemu delovanju, v krajih pa, kjer ni bilo še društev, pa se vstanavljajo nova. Oživela in nova društva pa skušajo med seboj tekmovali pri prirejanju veselice in drugih zabav. — V Cerovem obstoji Slov. čitalnica, ki je pa spala več let, vzdrnila so jo iz mrtvila pred par tedni in za preteklo nedeljo so nas že vabili k prvi prireditvi. Lep zimski dan nas je vabil izpod krova in hajdi v Gorenje Cerovo. Že od daleč nas je pozdravljala velika trobojnica, vihrajoča na vsakem drogju v bližini veselilnega prostora, v kateri stopimo koj po četrti uri, kjer smo nemirno sedeč na stoli pričakovali, da se odgrne zavesa. — Razume se, da smo že s početka računali na lep vspeh veselice, saj to so nam svedočila imena prirediteljev. — Gg. učit. Reja in pos. R. Makuc ter agilna gdéna. O. Princičeva so si stekli zasluga za dobro vspele veselico. Čudili smo se, da so v tako kratkem času dognali svoj trud do vspeha, videlo se je, kaj zmore vztrajna požrtvovalnost in dobra volja. — Zapelo se nam je četvero zborov in sicer 2 mešana in 2 moška, prav uglajeno; nočem trditi, da je bilo petje na višku, že v očigled temu, da je nastopil nov zbor, se ne more

(Dalje v prilogi.)

XXIV.

Previdnost.

Ko je Mazarin zapustil Avstrijsko, je krenil proti Rueilu, kjer je bila njegova hiša. Mazarin je imel v teh nemirnih časih vedno močno spremstvo, dostikrat je hodil celo preoblečen. Rekli smo že, da je bil kardinal, kadar je nosil orožje, prav lep vitez.

Na dvorišču starega gradu je stopil v voz ter dospel do Seine pri Chanton-ju. Princ mu je bil poslal petdeset lahkih konjikov za spremstvo, ne toliko, da bi ga varovali, kakor da bi pokazal poslancem, kako lahko razpolagajo kraljičin generali s svojimi četami ter jih razpošiljajo, kamor jim drago.

Athos je jahal pod Commingesovim varstvom neoborožen za kardinalom, ne da bi izpregovoril besedice. Grimand, ki ga je bil zapustil njegov gospod pred grajskimi vratmi, je zvedel, da so Athosa prijeli, ko je ta zaklical to vest Aramisovo skozi okno, in na grofovo znamenje je odšel k Aramisu ter se mu molče pridružil, kakor da se ni nič zgodilo.

Tekom dvajset let, med katerimi je bil služil svojemu gospodu, je videl Grimand že tolikokrat, kako se je ta izmotal iz raznih neprilik, da ga ni nič več vznemirjalo.

Poslanci so se odpravili takoj po avdienci nazaj proti Parizu, torej so bili kakih peto korakov pred kardinalom. Ko je torej Athos gledal predse, je lahko videl Aramisov hrbet, zakaj njegov pozlačen pas in ponosna hoja je obrnila med celo to množico Athosovo pozornost nase; vanj je pa stavil tudi upanje na

rešitev, in navada in vezi prijateljstva so tudi povzročile, da ga je od daleč spoznal.

Nasprotno pa se Aramis, kakor je bilo videti, ni čisto nič brigal zato, ali gre Athos za njim ali ne. Samo enkrat je pogledal nazaj; to je bilo tedaj, ko so dospeli do gradu. Domneval je, da bo pustil Mazarin tu svojega novega jetnika, v tem trdnem gradiču, ki ga je oskrboval neki stotnik v kraljičinem imenu. Toda temu ni bilo tako. Kardinal in Athos sta šla mimo Chaton-ja dalje.

Tam kjer se odcepi od pariške ceste pot v Rueil, se je Aramis obrnil. To pot se ni varal v svojem pričakovanju. Mazarin je krenil na desno, in Aramis je lahko videl, kako je izginil Athos za drevjem. V istem trenutku je pogledal tudi Athos, ki ga je prešinila ista misel, nazaj. Prijatelja sta si samo pokimala z glavo in Aramis je dvignil prst proti klobuku, kakor da hoče pozdraviti. Samo Athos je razumel to znamenje, ki mu je povedalo, da ima prijatelj neko misel.

Deset minut pozneje je stopil Mazarin na dvorišče gradu, ki si ga je bil njegov prednik, kardinal Richelieu, izposloval v svojo porabo.

V trenutku, ko je na peronu razjahal konja, je stopil Comminges k njemu ter ga vprašal:

— Monseigneur, kam naj spravim gospoda grofa La Fère-ja?

— No, v oranžni paviljon, nasproti paviljonu, v katerem se nahaja straža. Hočem, da se izkaže grofu La Fère-ju čast, dasi je jetnik Nj. Veličanstva kraljice. —

— Monseigneur, se ofunači Comminges, prosil je, da bi se ga blagovolilo peljati k d'Artagnanu, ki stanuje,

kakor ste, Eminenca, veleli, v lovskem paviljonu, nasproti oranžerije.

Mazarin malo pomislil.

Comminges je videl, da pomislija, ter je pristavil. — Straža je zelo močna: štirideset zanesljivih mož, izkušenih vojakov, skoro vsi so Nemci in torej nimajo nikakih odnošajev s fronderji in nikakih interesov za Frondo.

— Če denemo te tri ljudi skupaj, gospodine Comminges, pravi Mazarin, bi morali podvojiti stražo, in sedaj nimamo dovolj moči, da bi delali take stvari.

Comminges se nasmehne. Mazarin je videl ta smehlaj in ga razumel.

— Ne poznate jih, gospod Comminges, a jaz jih poznam, osebno in po tem, kar se o njih govori. Naročil sem jim bil, naj gredo na pomoč kralju Karlu, in storili so skoro čudeže, da bi ga rešili; treba je bilo, da je posegla usoda vmes, sicer bi bil ta dragi kralj Karl v tem trenutku na varnem sredi med nami.

— Toda, če so tako dobro služili Vaši Eminenci, zakaj jih imate potem v ječi?

— V ječi! vsklikne Mazarin; in od kedaj je Rueil ječa?

— Odkar so tu jetniki, odvrne Comminges.

— Ti gospodje niso moji jetniki, Comminges, pravi Mazarin, ter se porogljivo nasmehne: moji gostje so, tako dragi gostje, da sem dal zamrežiti okna ter narediti zapahe na vratih sob, v kateri prebivajo, tako se bojim, da bi se ne navlekli moje družbe. In dasi je videti na prvi pogled, kot bi bili jetniki, jih vender zelo čislam; dokaz temu je, da želim vrniti

(Dalje na peti strani.)

kaj takega zahtevati. Le krepko naprej! — Igralo se je znano burko „Eno uro doktor“, ki je provzročila, da je prasinilo občinstvo večkrat v buren smeh. Uloge so bile dobro razdeljene in igralo se je sploh dobro. Prvenstvo sta pač odnesla gđc. O. Prinčičeva in R. Makuc v ulogah (Anke in Škrjanca). Igrala sta, kot bi se šlo za stavo in opaziti ni bilo najmanjše prisljenosti. Po igri so nam pokazali še šaljiv prizor, vsled katerega se je občinstvo kar kmalu odsmehovalo na kar je bilo konec vsporeda in pričel se je živahen ples, ki je trajal pozno v noč. — Priporočamo jim, naj nam napravijo še take zabave in prepričani naj bodo, da nas ne bodo trudila dveurna-zložna hoda prek vinorodnih gričev. — Udeležba je bila razmeroma dobra in menda tudi gmoten vseh. O.

Iz Vrtojbe. — (Zahvala). — Podpisani odbor izreka tem potom najprisernejšo zahvalo sledečim gospodom, ki so blagovolili povodom naše prireditve v nedeljo 31. prosinca darovati razne dobrotke za šaljivo tombolo: g. Danijelu Maraz za steklenico vermuta, g. Jakobu Maraz za steklenico konjaka, g. Francu Faganelj za steklenico tropinovec, g. Josip Pahor za salam, g. Gotardu Batistič za dve steklenici refoska, g. Alojziju Zavadlav za orehe in steklenico vina, g. Josipu Jarc za par domačih zajcev. Ravno tako iskreno zahvalo izreka podpisani odbor gospej Cenovefi Faganelj, ki je blagovolila podariti društvu dobljeni tropinovec, in gospodoma Hedzetu in Koritaniku, ki sta poslala mesto vstopnine o uštvu 2 K. Z željo, da bi se za naprej ostali naklonjeni društvu, jim kličemo: Bog jih živi! — Odbor kolesarskega društva „Vrtojba“ v Vrtojbi.

Iz ajdovskega okraja.

Veljko prodajstvo veselja v Ajdovščini privedita tamkajšnji podružnici družbe sv. C. in M. v gostilni Bratina, in sicer v nedeljo 14. t. m. ob 4. popoldne.

Iz cerkljanskega okraja.

Podružnica „Slov. plan. društva“ v Cerknem vabi na planinsko zabavo, katero priredi v nedeljo 14. t. m. v prostorih g. V. Peterne'na v Cerknem.

Moll-ov Seidlitz-prašek

je za na želodcu trpeče neprekosljivo sredstvo katero ima prednost pred vsimi drugimi dražičnimi čistili, kroglicami in grenicami. **Cena orig. 3 katlje K.2** — Ponarejanje se sodnijsko zasleduje.

Moll-ovo Franc. zganje in sol

za ribanje života. — Bolečina olajšajoče in okrepljajoče staroznano sredstvo proti trganju in prehlajenju vsake vrste. Orig. steklenica K.1.80 Na prodaj po vseh lekarnah in mirodlinicah. Glavna lekarna A. MOLL, c. in kr. dvorni založnik, Dunaj, I. Tuchsüßen 9. Zaloga v Gorici v lekarnah: G. Cristofolotti, A. Giracoli.

Domače vesti.

Darovi za „Dijaško kuhinjo“. — Ivan Bizjak iz Kala pri Avčah je nabral v veseli družbi v Skrtovi krčmi 5.14 K. — Fr. Lavrič, žel. revident v Gorici, je izročil donesek 1 K za februar. — Na račun mesečnine je prišlo 33 kron in 3 kvintalke krompirja. **Poroka.** — Danes se je poročil gospod Vekoslav Kušan, trgovski pomočnik v Gorici, z gospodično Marico Fröhlichovo. Vse najbolje!

Za brate člani. — V svoji zadnji seji je sklenil odbor „Gor. Sokola“ uvesti meseca marca t. l. telovadbo za otroški naraščaj, t. j. za otroke do 13. leta ter telovadbo za starejše brate. S tem je odbor ustregel mnogim, ki si žele še vaditi in krepiti telo. Posamezni tečaji bodo telovadili po sledečem urniku:

otroški naraščaj (do 13 leta): ob sredah in sobotah od 1½ — 2½. vajenci: ob torkih in četrtkih od 8½ — 9½ zvečer člani: ob ponedeljkih, sredah in petkih od 8 — 10 zvečer starejši člani: ob ponedeljkih in četrtkih od 6 — 7 zvečer.

Prve tri tečaje vodi brat načelnik Kranjc; za četrtega se še pravočasno prijavijo. Pričakuje se, da se prijavi zadostno število staršev, ki bodo pošiljali svoje otroke v telovadnico in od starejših br. članov se pričakuje, da se prijavi tudi polnoštevilno. Prijavesprejemata br. Kranjc in br. Podgornik.

Glode ženske telovadbe je odbor tudi razpravljal, a je moral za sedaj opustiti to misel, ker se ni moglo nasukrat.

Za veliki ples »G. S. M.« so preplačali vstopnino gg.: Pečenko Josip 3 K; Šuligoj Jakob 1 K; Zajc Alojzij 10 K; Jakil Andrej 3 K; Medved Josip 5 K; Petrovčič Maks 5 K; Ferfila Fran 3 K za kar jim bodi izrečena iskrena zahvala.

Odbor »G. S. M.« Tožba radi popravkov. — Poročali smo, da je kazenski sodnik I. instance oprostil odgovornega urednika »Gorice« ker ni sprejel poslanih popravkov T. o. z. in Andreja Gabrščka. Danes je bila na okrožni sodnji prizivna obravnava pod predsedstvom d. sv. grofa Coronini-ja. Po daljši obravnavi in skoro dvournem posvetovanju je okrožna sodnija razveljavila prvo razsodbo ter za novo razpravo delegovala — okrajno sodnijo v Ajdovščini. V razlogih je rečeno, da prva razsodba niti tega ne pové, kakošnih deliktov oprošča toženca, v dispozitivnem delu pa je temna itd. — Torej nadaljevanje v Ajdovščini!

„Slovenec“ je čutil potrebo, zagnati se v ustanavljanje se Narodno delavske organizacije v Gorici. Pravi, da zberejo skupaj tistih par liberalcev, ki jih še imajo. — Še vaelej, kadar se je ob neki ustanovitvi kaj dobrega, se je v to zagnal ljubljanski „Slovenec“. Tako tudi v N. D. O. „Slovenec“ ve, da nam je socialna demokracija raznarodila tudi v Gorici obilo slov. delavcev, ni dvoma, da ve, da je potrebna tu narodna delavska organizacija, vendar pa se je zagnal v njo, zato pač, ker ne bo privesek klerikalne stranke; sicer tudi nobene druge ne, marveč čisto samostojna delavska organizacija, pa narodna. Za narodnost pa je „Slovenec“ toliko mar, kolikor za lanski sneg. Če ljubljanski klerikalec na Štajerskem prodajajo slovensko zemljo grabežljivim Nemcem, se razume, da jim tudi ni mar za to, če bi soc. demokracija v Gorici še naprej raznarodovala slov. delavce; še toliko manj, ker upa, da se bo dalo s pomočjo dr. Tume razpršiti napredne življe, kar bi bilo v korist klerikalne stranke. Ali „Slovenec“ naj ve, da se bo varal v vseh svojih protinarodnih in strankarskih željah.

Iz razdeljenega klerikalnega tabora. — V taboru starostrujarjev vlada velika jeza na novostrujarje, zlasti pa na gospoda Franceta Kremžarja, ki igra vlogo Boltatuga Pepeta v „Domoljubi“. Ta fant odjemlje ne sicer grehov starostrujarjev, ampak naročnike in dopisnike „Primorskemu listu“ ter jih presaja na vrt novostrujarskega lista „Domoljub“. V starostrujarskem taboru preklinjajo: „ta prekleti Kranjec“, „ta pritepenec“ nam dela škodo; Gregorčič se peni ter sika na dan „politiške otročaje“, ki se niso zmenili za njegov naavet, to je navset starega izkušnega domačega politika, da tako delo, kakršno vršijo novostrujarji, ni za ljudi goriske pasme itd. Sredi veselega predpusta se „giftajo“ starostrujarji, „da jim ti prekleti Kranjci vse skvarijo.“ — Naj se le jezijo! Prav imajo! Le po njih, po tistih „prekletih Kranjcih“, ki uvajajo na Gorisko kranjske novotarje, ki kvarijo vse delo starih zaslužnih mož, le po njih, po teh političnih otrocih in po tistih, ki so se izgubili v duhovski stan sami ne vedo, kako. Udri mah na mah!

V taboru novostrujarjev pa se veselijo svojih „zmag“. Če kdo kje „predava“ s kakšnim skloptikom, je že zmagovalec. „Mi jim že pokažemo, tem starokopitnežem, ki ne umejo novih časov“, posebno se hrupi glasnik novostrujarjev v „Domoljubi“. Pravi, da „naš boj gre za ohranitev in zmago krščanskih načel v našem ljudstvu“. Vseeno pa jim je, kar piše „Soca“ o notranjih razmerah v klerikalni stranki. Pravi! — Za krščanska načela se horé novostrujarji. Kaj se po „stari struji“ niso mogli boriti za krščanska načela? Saj so poprej tudi vedno tolkli po svojih katoških prsih pa kričali, da se boré za katoška načela. Kaj so po „nóvi struji“ drugača? Skoro da! Kaj pa poreče Gregorčič, če začno odrekati stari struji celo krščanska načela? Naj reče, kar hoče, oni se borijo proti njemu ter se jezijo nanj, da je le u, da je odvrnil od stranke v Gorici vse politične in-

teligentov, ki so sedelovali šš pred par leti tako pridno. Na splošno socialjo prav novostrujarji o don Antoniu, da je namreč nesreča za klerikalno stranko, da je glavna ovira v delovanju modernih novostrujarjev; zato imajo prav, če se jezijo v glavnem nanj, ki rajši posluša Suhbötza kot pa dr. Dermastio. Ti „starokopitneži“ so res nezdni ljudjo; samo učiti hočejo novostrujarje, ne delajo pa nič, dasi vidijo pred vrati „liberalne“ sovražnike, ki prežijo in gledajo, kje bi se kaj pozrili. — Zato le po njem! Lop! Prav po kranjsko in novostrujarsko ob jednem. — Na obe strani voščimo obilega vspeha!

Severní tečaj: (Približna zgodovinska črtica). Že v predzadnji številki „Soca“ smo čitali, da je l. 325. pred Kr. r. nekoga Pytheasa želja, prodréti v tajinstvene pokrajine severnega tečaja, gnala, da je svoj dom zapustil in se počel proti severu. — Do kam je prišel, ali je sploh dosegel kak uspeh, o tem naši viri molčijo — toda najbrž se ne motimo, ako menimo, da je postal žrtev svojega gorkega hrepenenja v ledenih livadah prostranega severnega morja, predno je sploh stopil na krhka tla kakoga severnejšega ozemlja. Saj bi tudi ne bilo nikako čudo, ko vendar ni imel s seboj niti najbolj priprostitih priprav, ki bi njega in njegove spremjevalce obvarovale proti neštetim nevarnostim tamošnjih krajev. — Dolgo časa za Pytheasom ni bilo ne duha ne sluha o kakem poskusu, prodréti proti severu — ljudje so menda rajši sedeli doma na varnem za gorkejši pečtoj. Še-le proti koncu 9. stoletja imamo precej netočna poročila o izletih, ki so jih Normanci prirejali na svojih malih a jako ročnih čolnih na farserske otoke in dalje proti severu na veliki islandski otok in na Grenlandijo, kjer je pozneje, proti koncu 10. stoletja njihov kralj Erik rdeči ustanovil različne naselbine. Toda ponovne kuge in kruti boji z domačini Eskimo so polagoma uničili te naselbine in kmalu so zginiti njihovi sledovi ter je zatoni spomin o teh prvih odkritjih v pozabljenost. — Šele proti koncu 14. stoletja srečamo v onih krajih Benečana brata Nika in Toneta Zeno, ki sta prebrodila in prehodila približno vse gori omenjene kraje seveda misleč, da sta ona dva prva došla tja gor. Od tega časa naprej so si sledile ekspedicije druga za drugo, bila je prava tekma med severnimi narodi, kedo njih čim največ tam gori odkrije novega sveta. Tedaj se niso za gotovo znali, da-li je mogoče prodréti iz atlantskega oceana ob severni obali severne Amerike v smeri proti severozapadu in istotako negotovi so bili da-li je vožnja odprta iz severnega ledenega morja v smeri proti vshodu ob celi obali severne Azije. — Glede prve poti so bili popolnem v temi, kam bi jih dovedla, glede druge pa so slutili, da bi utegnili peljati celo tja v daljino Kino, kar bi seveda bilo velikausne važnosti za povzdigo svetovnega trgovinstva. Pri takem poskusu je morje in ledovje zaneslo tri angleške ladje na finski polotok Kola. Bitje je to v drugi polovici 16. stoletja. Kar je bilo moštva, je poginilo v strašni zimí, ki jih je zasačila; nemu sameinu, imenom Choncellor, je bila sreča mila, da je po groznih mukah in hudem trpljenju odnesel pete po suhem v Moskvo, kjer ga je veliki knez dokaj prijazno sprejel. Tu je stopilvi v dotiko z ruskimi trgovci ustanovil različne trgovske zveze, ki so se tudi po njegovem povratku v domovino vedno bolj živahno razvijale. To je pa tudi Rusom dalš povod, da so se začeli zanirati za daljno tujino, s katero so že pridno trgovali, ter da so tudi oni sami skušali prodrati izven svojega ozemlja proti severu, po možnosti dobiti ugodnih morskih poti za izvoz blaga ter tako prihraniti dobiček sebi, ki so ga doslej dobivali tujci z mešetarskim v trgovini. Že v prvi polovici 16. stoletja je ruski admiral Dežnev preplaval s svojimi ladjami morje ob celi obali severne Azije ter se prepričal, da tvorjata stari in novi svet dva popolnem oddeljena svetovna dela ter tako dokazal, da je mogoča prevožnja po morju ob severni Aziji v Kitajske vode. Z vedno novimi odkritji v pokrajinah severnega ledenega morja je ruskim pomorščakom pogum vedno bolj rasteal. — Upalí so se vedno bolj proti severu, odkrili novobirske otoke, Novozezemljo, Medvedje otoke in še polno drugih, katerim sedaj niti imena ne vemo. Tako so na severu Rusij; če tudi morda ne vedo, v pravem pomenu besede ledino orali za čim večjo zblizanje do severnega tečaja. Notemo trditi, da so drugi narodi méj tém držali roke križem. — Vsi vemo, da gledó nevsnljive zasluge v tem pogledu posebno Holandcem,

Švédom, Norvežanom in deloma tudi Angležem in Francozom; vsem so se v spominu vesti o vratolomnem podjetju Švéda Andree'a, ki je zaupajoč se zrakoplovu skušal po zraku premeriti pot do severnega tečaja in kedo ne ve, da se je Norvežan Nansen ravnokar vrnil in pošno; kar lahko, saj je tudi dosegel najvišjo severno višino: pa mi smo vendar lahko ponosni na svoje brate Rusé in mi sledimo njihovim korakom, ako se pogumno podamo na pot. Zgrešimo je ne, in če bog da in sreča junaska, dosežemo mi prvi od tolikih tako zaželjeni cilj — severni tečaj.

Ali res? — Iz Gorice: „V Rdečem Praporju“ je bilo citati poročilo dr. Tume, da ima na svoji strani — tri odvetniške koncipijente. „Soca“ je imenovala dr. Dermasto v Gorici in dr. Ferfoljo v Tolminu, a za tretjega je napravila vprašaj. — V neki družbi se je šepetalo, da jednega takega bodočega socija plačuje — narodno-napredna stranka. Ali res? — Dostavek uredništva: Blagovolite nam naznaniti, na koga meri ta sumnja.

Naši klerikale! so začeli reševati vinsko krizo. „Goriška zveza“, o kateri pravijo kranjski klerikalec, da iz nje ne bo nič prida, je ustanovila vinarški odsek; zraven je prof. Berbuč, kar jamči zato, da ne bo vse skupaj nič. Pa še le sedaj so se spomnili vinske krize, ko drugi faktorji delujejo, da bi se jo rešilo! — Klerikalec uganjajo burke s kmečkim zavarovanjem. Na Kranjskem so se izrekli proti, na Goriskem se izrekajo pa za kmečko zavarovanje. Hočejo se pač prikupiti soc. demokraciji in dr. Tumi, ki naj bi pomagal pri volitvah!

Starejši podčastniki tukajšnje garnizije prirede pod pokroviteljstvom generala Seltá dne 16. t. m. v Trgovskem Domu pevski večer s plesom. Čisti dobiček gre v fond za podporo podčastnikom.

Iz volčanskih hribov plše nekdo po „Primorskemu listu“ strasne reči o liberalizmu; liberalni krčmarji ugonablajo ljudstvo, vsako nedeljo je ples, liberalna mladina pije, pleše, žre, nori, kriči, razsaja itd. Liberalni krčmarji črnijo duhovščino in cerkvene nauke, pa tako naprej. — Ves svoj srd znese nad liberalizmom dopisnik „Lepodolski“, potem pa prvi: „Liberalizem pri nas je na smrti postelji“. No, če je na smrti postelji, pač ne more uganjati takih reči, kakršne mu podtika gospod Lepodolski. Torej čemu toliko hrupa po volčanskih hribih? Antí se ne meša Lepodolskemu, da vidi reči, kakšnih dejanski ni?

„Liberalni“ krčmarje ima na piki „Prismojenec“. Kar v vsaki številki psuje in zmerja krčmarje, kateri nočejo biti klerikalci. Če je krčmar klerikalec, potem sme delati, kar hoče, točiti čez uro v klerikalni županiji, ples sme imeti, sploh je pri njem vse v redu za klerikalne poveljnika, kadar ima vse v največjem neredu ter polno prestopkov na vratu. Toda „ta je naš“ pravijo klerikalci, in tak „naš“ sme delati, kar hoče. Če se devičarji in Marijine hčere pri njem pohujšujejo, kaj za to — „ta je naš“. Drug posten krčmar, ki vrši svojo obrt, kakor je prav, je pa „liberalec“ in kvartiljevec mladine, pa le zato, ker ni klerikalec. „Primorski list“ pravi o takem krčmarju, da je „gališki čifut“, brezvestni oderuh.“ — Bog varuj, če bi bile krčme po deželi le v rokah klerikalcev — Sodoma in Gomora bi bili v njih; tiste, ki so, opravičujejo tako sodbo.

Narodni dom v Gradcu. — Čitali smo poziv v „Slov. Nar.“ za zgradbo Narodnega doma, ki je tam res potreben. Poziv kliče denarne zavode in rodoljube na pomoč. Mi nasvetujemo to-le: Nikar ne nabirati, ker tu teče čas, pa ni tako kmalu dosti potrebnega kapitala. Postaviti N. D. v Gradcu pa je lahko reč: Vsi štajerski denarni zavodi zložijo glavnico kot posojilo. Hiša bo vendar nekaj našla, zavodi se zadrževale z obrestovanjem, ki ga bo dajala hiša. Tekom 20 let bodo vsi ti zavodi tako močni, da najbrže lahko odpišejo posojilo. Če upoštevamo sedanjo moč štaj. zavodov, se pride na tak način lahko v kratkem do potrebnega N. D. v Gradcu.

Človek nikar! — V Vidmu priredí lepo beletristično obsežno izdajo, katere skupicek pojtie v korist po potrebu poskodovanim Kalabrežem in Siližancem. Imenovala se bo „L'Arte“. Obsega tud Trinkoto v gladki laški prevod znane Gregorčičeve pesnitve Človeka nikar!

Na Libušanem pri Kobaridu so ustanovili farovski posojilnico. Načelnik posojilnice je strupeni strankar kurat Leben; kdor ima opravilo pri taki farovski posojilnici, mora izročiti svojo prostost in prepričanje v duhovske roke; vsi morajo voliti le po volji nučaca, če ne gorje jim! Kdor kaj drži na svojo voljo in svojo glavo, se na široko izogne farovski posojilnici.

V Dol. Trihuš bo zopet predaval dolgi novostružni, župni upravitelj Anton Sok, in sicer 14. t. m. takoj po maši ob 11½ dop. Pametneje, če gredo ljudje ob 11 in pol dopolne kositi mesto iti poslušati Sokove „transfiguracije“.

Zahvala. — „Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici“ se zahvaljuje tem potom vsem onim, ki so preplačali vstopnino ter s tem pripomogli do tega, da je bil gmotni uspeh veselice povoljen. Nadalje se zahvaljuje tudi vsem onim, ki so poslali vstopnino, ker se niso mogli udeležiti veselice. — Sodelujočim članom pa hvala za njih trud in požrtvovalnost. Odbor.

Razno. — 32-letna vdova Marija Pavšič iz Leype je bila obtožena tatvine ter obsojena na 2. meseca v ječo. — V prepričanju je bil ranjen ponoči na Stolnem trgu v Gorici 27-letni kotlar Fr. Fornazari na nosu z britvijo; zdravi se v bolnišnici. — V Ozki ulici št. 3. z dvorišča gostilne je ukradel neznan tat zidaršemu mojstru I. Nibrantu bicikelj, vreden 160 K. — 20-letna Marija Pin iz Trziča je izgnana iz Gorice; peljali so jo domov, pa je ušla in prišla nazaj v Gorico, kjer so jo vtaknili za 8 dni v zapor. —

Odprti lekarni. — Jutri popoludne bosta odprti v Gorici lekarni Cristofoletti-Glinbich. V teh dveh lekarnah bo tudi ponočna služba v času od 14. do 21. t. m.

Učelnica. — Nekaterim gg. dopisnikom: Prihodnjité.

Zveza narodnih društev.

V Št. Andrež! — V kolikor opazujemo veselice v zadnjih letih v Št. Andrežu, vidimo pri vsaki napredek, kar kaže, da se društvo trudi vsestransko in marsikatero že razvajeno uho je zadovoljno zapustilo Št. Andrež po končani veselici. Tudi sedaj obeta biti lepa veselica, zatorej, kdor utegne, jutri v Št. Andrež!

Izobraževalno pevsko društvo „Novi žar“ Rupa Peč je imelo dne 24. prosinca ob polnoštevni udeležbi svoj redni občni zbor. Blagajniško stanje je bilo v preteklem letu povoljno. V odbor so bili izvoljeni: Niko Jakil, preds.; Josip Krajnik, podpreds.; Franc Cijan, blagajnik; Franc Pahor, tajnik; Josip Černic, Ivan Kovic in Alojz Cotič odborniki; Rok Nanut in Josip Batistič preglednika. V društvu se bodo vršila redna znanstvena predavanja vsak torek zvečer. Društvo se ob enem zahvaljuje svojemu neumornemu pevovodji g. Ant. Ferlatu, ki poučuje petje brezplačno.

Prihodnji četrtek t. j. 18. t. m. naj blagovole priti pevovodje naših društev v Zvezine prostore (ulica sv. Ivana št. 7.) in sicer ob 10. uri predpol. Ta drugi sestanek bo realizoval izvajanja razgovora, ki se je vršil 4. t. m. Podrobnosti so bile povedane že v okrožnici Z. N. D. z dne 18. prosinca. Prihodnji četrtek torej v Gorico!

Igre. — „Zveza narodnih društev“ prosi vsa ona društva, katera so že poročila posojene jim igre, ker se je že vršila pri njih veselici, naj blagovole vrtniti iste, da bo i za naprej Z. N. D. točno postregla v vsakem oziru jim društvom.

Bralno in pevsko društvo v Poljubljnu priredi dne 14. svečana svojo veselico od 4. uri popoldne v prostorih g. Ivana Luznika s sledečim vspevom: 1. Bajuk: „Slavček“, narodna pesen, poje mešan zbor. 2. Laharnar: „Večerja“, poje mešan zbor. 3. Šaljiv igralec: „Eno uro doktor“. Po veselici društvena zabava s plesom, ki katerem svira tamburaški zbor iz Tolmina. Vstopnina: se-deži 1 K, stojišča 50 v, k plesu 1 K. Posebnih vabil se ne razpošilja. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Narodna čitalnica na Knežji vabi k veselici, katero priredi dne 21. februarja 1909, v gostilni gosp. Ivana Kenda. — Vspevom: 1. I. Laharnar: „Le pevaji“, mešan zbor. 2. „Mutec“, veseloigra v enem dejanju. 3. A. Nedved: „Vijoličen vonj“, mešan zbor. 4. P. Hug. Satzner: „Pogled v nedolžno oko“, možki čev-

terospjev. 5. „Kje je meja“, veseloigra v enem dejanju. 6. I. Laharnar: „Pri zibelci“, mešan zbor. Po veselici ples in šaljiva pošta. Začetek točno ob 6. uri, in pol zv. Vstopnina k veselici za osebo 50 vin., k plesu za člane 1 K, za nečlane 1 K 60 vin. Čisti dobiček je namenjen v nabavo društvenega harmonija, zato se preplačila hvaležno sprejemajo. — K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Ustanovni občni zbor „Kmetškoga izobraževalnega društva „Jasna Poljana“ v Polcah se je vršil zadnjo nedeljo. V odbor so izvoljeni soglasno sledeči gg.: Matija Kacin, predsednik; Jakob Podobnik, podpredsednik; Ivan Mahnič, tajnik; Pavel Kržišnik, blagajnik; Anton Makuc, Andrej Tavčar in Ivan Jeram, odborniki; Andrej Kacin in Jožef Makuc, preglednika. Društvo je naročilo sledeče liste: „Slovenski Narod“, „Soča“, „Primorca“, „Kmetški Glas“, „Kmetovalca“, „Primorski list“ in „Domoljub“. Najmlajšemu društvu obilo uspeha pri njegovem delovanju!

Trgovsko-obrtno in gospodarske vesti.

Nekit vinopivec iz bovškega okraja nam piše, da je sicer brisko in vipavsko vino letos izvrstno, da gorske kleti prijetno vplivajo na ta vina, da so izredno dobra — a predraga so. Kupiti se je moglo lansko leto vino po ceni, ker ga je obilo in dobrega, ali toči se pa liter po 80 v; dopisnik meni, da je to mnogo preveč ter bi bilo dosti 64 v, k večjemu 72 v za liter, da bi tako imeli krčmarji še vedno lep dobiček, zadovoljni pa bi bili tudi vinopivci.

Državna vinska poskušnja na Dunaju l. 1909. — Vodstvo društva za varovanje avstrijskega vinarstva priredi 15. in 16. aprila 1909. l. na Dunaju državno vinsko poskušnjo.

Na živalskem trgu v Gorici v četrtek je bilo 920 glav goveje živine, prešičev 870, 10 konj.

Na Balkanu.

Poroča se, da izroči Avstrija Srbiji ultimatum; ako odziv ne bo dovoljen, utegne priti v kratkem do vojne. — Srbija se oborožuje neprestano. Sodi se, da za Srbijo bi rabila Avstrija 300.000 mož, za Črnogoro pa 250.000. — Srbija je zahtevala od turkd, pri katerih je naročila razni vojni material, naj ga dogotove in pošljejo čim prej. — Srbski vojni minister, ki se je bil odpovedal, ostane na svojem mestu.

Politični pregled.

V skrajno opozicijo proti novemu ministerstvu. — Med novimi ministri sta tudi naučni minister Stürgkh in pravosodni Hochenburger, dva zagrizenega nasprotnika Slovencev in Slovanov sploh. Zato morajo Slovani v opozicijo proti takemu ministerstvu. Parlamentarna komisija zveze čeških poslancev in parlamentarna komisija slov. središča sta imeli skupno sejo, v kateri se je sklenilo postopati skupno proti vladi, v katero nimajo nobenega zaupanja. Soc. demokratje so tudi odločno proti novemu ministerstvu. Zato se napoveduje hud odpor v zbornici, kateremu utegne slediti razpust, seveda ako nspovedan nastop proti vladi obvelja!

Nov dožalni predsednik na Kranjskem? — Listi so prinašali čudno vest, da bi utegnil postati dož. predsednik šef tržaške policije, dvorni svetnik Manussi. — Iz Trsta se poroča sedaj, da Manussi še ne sanja ne, da bi postal kedaj dož. predsednik na Kranjskem ter da je vest izmišljena. „Piccolo“ pa je izvedel z Dunaja, da centralna vlada ne misli na nikako premembno v predsedstvu na Kranjskem. To je prav verjetno po nastopanju klerikalnih poslancev in po govoru dr. Šusteršiča v kranjskem dož. zboru!

Razne vesti.

Dr. Derschatta, bivši železniški minister, je imenovan za predsednika „Lloyda“. Sedaj je še bolj navezan na Trst, da utrdi do njega nemški most.

„Il Messaggiere Egiziano“, katerega smo dobili pred kratkim v roke, poroča, kako slovensko se je zahvalila laška kolonija v Aleksandriji ruskim častnikom in moštvu, ko je priplul tje „Carjevč“, katerega mostvo se je tako odlikovalo pri rešilni akciji povodom

potresne katastrofe v Mesini. Cav. Mario Colucci je imel govor na „Carjevču“, v vznesenih besedah je slavil rusko človekoljubnost ter se zahvaljeval. Lahi so vsikljali „Živel ruski car, živila ruska mornarica“. Rusi pa: Živel Viktor Emanuel. — Nato se je razvila prijetna zabava med ruskimi mornarji in laško deputacijo. —

V neki drugi številki naznanja „Messaggiere“ predlogo avstrijske vlade glede ustanovitve laškega vseučilišča ter beleži tudi želje laškega prebivalstva v Avstriji. Zajedno nam piše Slovenec od tam, da se tamkajšnji Slovenci živo zanimajo za politične dogodke v Avstriji ter se pridružujejo protestu o ustanovitvi laške pravne fakultete v Trstu.

V območju kraj Ala na Tirolskem, kjer doslej še ni bilo nikdar garnizije, prideta na spomlad 2 kompaniji 3. regimenta cesarskih lovcev.

Pri izvršitvi smrtnih obsodb na Francoskem vlada med ljudstvom nenavadno gibanje. V Albi je gilotina odsekala glave več zločincem. Prebivalstvo se je med seboj pričkalo, ker so eni zagovarjali zločince, drugi odobrvali izvršitev obsodbe. Sprijeli so se in pretepali. Za časa eksekucije je vojaštvo le s težavo držalo ljudi proč od kraja, kjer so padale v koš glave zločincev. Ženske so potem svoje rute pomočile v kri, ter jih obesile na droge in tekale po mestu okoli. — Ko so pred kratkim v Bethunu obglavili nevarnega roparja, je ljudstvo vriskalo ter napravilo veliko ljudsko veselico.

10.000 otrok je bilo zadušeni v Londonu tekomo 4. let. Vzrok je pijanost mater in nesrečna navada, da zaspe, ko imajo otroke pri sebi v postelji.

Indijski pregovori o ženski. — 1. Prej odženeš hudega psa od kosti nego odvrneš žensko od njenega sklepa. 2. Dobra mati je več vredna kot 100 učiteljev. 3. Pokorna žena zapoveduje svojemu sorogu.

Kuharica v finančnem dožalnem zboru. — Iz med 25 poslank finskega dež. zbora je 12 poročenih. 3 zakonski pari sede skupaj. Najbolj zanimiva oseba pa je nekdanja kuharica Mina Silanpavo, ki je na čelu gibanja ženskih poslov in izdaja tudi časopis za sluškinje.

Gostilna „pri belem zajcu“

v Gorici, Munska ulica 11

je preskrbljena z izvrstnimi briskimi in furlanskimi vini, ter kraškimi teranom.

Izborna kuhinja. — Cene zmerne. Na razpolago so tudi hlevi za konje in živino.

Za mnogobrojen obisk se toplo priporoča

Fani Jeseneg.

Št. 125.

Razglas.

Na dražbi se odda zgradba novega pokopališča z mrtvašnico in kapelico v Sv. Križu dne 28. februarja t. l. od 9. do 10. predpoldne v obč. uradu.

Skupni strošek je proračunjen na 16.000 kron. Kavcija znaša 5%.

Dražbeni pogoji, načrti in prevdarek so razpoloženi v obč. uradu do ure dražbe.

MESTNO ŽUPANSTVO SV. KRIŽ

dne 10. februarja 1909.

ŽUPAN: MREVLJE.

Izgotovljeno pohištvo lastnega izdelka

priprosto in fino.

A. Černigoj, mizarska delavnica s strojevnim obratom Gorica, Tržaška ulica št. 18.

Mali oglasi.

Najmanjša pristojbina stane 60 v in. Ako je oglas obsežnejši se računa za vsako besedo 3 v in. Najpripravnejše inseriranje za trgovce in obrtnike. Koliko je manjših trgovcev in obrtnikov v Gorici, katerih na deželi (in celo v mestu) nihče ne pozna, ker nikjer ne inserirajo. Škoda ni majhna.

Hiša na prodaj. — V Gorici v ulici Antona Tomšig (v bližini predora pod Kostanjevico) je na prodaj nova hiša. — Natančneje se poizve v Krminu Via Udine 73, I. nadstr.

Marica. — Uslužite prošnjo in ne odhijajte me od sebe. Zastonj ves trud, da bi mogel pozabiti one srečne urice na planinskem plesu. Ako me ne osrečite Vi, me ne more nihče. Dvignite vendar pismo. — Rudi

Danilo. — Pridi, potolaži se in veruj mi, da je bilo vse le zmota. — Ne veruj drugim več, nego meni. Ne dopusti, da bi usahnula cvetka, ki si jo komaj pričel negovati. — Petrina.

Salon Central

Grand Elektro Bioskop

Piazza Ginnastica - Corso Gius. Verdi - Via della Ginnastica.

Internacionalno gledališče živih govorečih, pojocih in igrajočih podob.

Samo od 14. do 20. februarja.

21. Sensacijnelni program: Zelo interesantno!

Biatno jezero na Ogerskem. — On se mora učiti plesati. Komično! — „Funikuli Funikola!“ Novost! — Italijski solo in pevski zbor s spremljevanjem godbe. Kolorirano! — V morju izgubljeno. Pretresljivi tragični dogodki iz življenja v 20 oddelkih. — Ponesrečeni izlet. Komično! — Dolžnost proti maščevanju. Novost! Velika dramatična pretresujoča zalogra v 30 oddelkih. — Bahač. Zelo komično! — Brezplačni vstopni listek. Smešno!

NAVADNE CENE.

Predstave:

Ob delavnih ob 5. 1/7 in 8. uri zvečer. V nedeljo predpoldne v 1/2. 11. uri; popoldne ob 2. 3. 4. 5. 6. 7. in 8. uri.

Goriška Tiskarna A. Gabršček

v Gorici

sprejme učenca za tiskarno.

Isti mora imeti 14 let in spričevalo, da je dovršil z dobrim uspehom usaj 2 razreda katerekoli srednje šole.

gospodu La Fère-ju obisk ter pokramljati ž njim na štiri oči. Da pa ne bova pri tem pogovoru motena, gaj peljite, kakor sem vam že reknel, v oranžni paviljon; saj veste, da hodim navadno tja. Dasi govore o njem, da je moj velik sovražnik, mi je vendar simpatičen, in če je pameten, se bo morda dalo kaj opraviti.

Comminges se prikloni ter se vrne k Athosu, ki je pričakoval navidezno mirno, v resnici pa z neko razburjenostjo izid posvetovanja.

— No? vpraša gardnega poročnika.

— Gospod, odvrne Comminges, zdi se mi, da je nemogoče.

— Gospod Comminges, pravi Athos, jaz sem bil celo svoje življenje vojak, torej vem, kaj je povelje; toda izven mej tega povelja mi lahko storite uslugo.

— Iz srca rad vam storim, gospod, odvrne Comminges: ker vem, kdo ste in kake usluge ter storili nekoč Nj. Veličanstvu, ker vem, kako drag vam je oni mlad mož, ki mi je prihitel vrlo na pomoč oni dan, ki smo zaprli to staro prismo Broussela, sem vam res udan — izzemši vojaške dolžnosti, seveda.

— Hvala vam, gospod, več si ne morem želeči, in poprosim vas nekaj, kar vas ne bo niti najmanj kompromitiralo.

— Tudi če me malo kompromitira, gospod, pravi Comminges, le prosite vseeno. Tudi jaz nimam Mazarinija mnogo rajši nego vi: jaz služim kraljici, vsled česar moram seveda služiti tudi kardinalu; toda prvi služim z veseljem, drugemu pa z nejevoljo. Govorite torej, prosim vas; čakam in poslušam.

— Ker ni nič hudega, če vem, da je d' Artagnan tu, pravi Athos, potem mislim, da tudi ne bo nič hudega, če on ve, da sem tudi jaz tu?

— Glede tega nisem dobil nikakega povelja, gospod.

— No, prav! bodite torej tako ljubeznivi in pozdravite ga in mu povejte, da sem njegov sosed. Povejte mu tudi, kar ste ravnokar meni povedali, da me je namreč del Mazarin v oranžni paviljon, da me lahko obišče, in recite mu tudi, da porabim to čast, ki mi jo blagovoli izkazati kardinal, da izposlujem kako olajšanje naše ječe.

— Katera pa ne more trajati dolgo, pristavi Comminges; kardinal sam mi je reknel, da tu ni nikake ječe.

— Pač so pa tu skrivne luknje, pravi smehljaže Athos.

— O, to je nekaj drugega, odvrne Comminges. Da, vem, da se govori o teh stvareh; toda človek priprostega rodu, kakršen je kardinal, Italijan, ki je prišel iskat sreče v Francijo, se ne bi upal postopati na tak način napram ljudem naše vrste: to bi bilo nezaslišano. To se je zgodilo za časa prejšnjega kardinala, ki je bil velik gospod; toda Mazarin? Bežite no! One skrivne kleti služijo kot sredstvo za maščevanje kralju, in toda ničla kot je Mazarin, jih ne sme vporabljaniti. O vašem zaporu se že ve, izve se kmalu tudi o zaporu vaših prijateljev, gospod, in vse francosko plemstvo bi zahtevalo od kardinala pojasnila, kam da ste izginili. Ne, ne, le ne delajte si skrbi: one skrivne kleti v Rueilu so že celih deset let sem samo tradicija, ki se jo pripoveduje otrokom. Bodite torej glede tega brez vsake skrbi. Jaz pa obvestim d' Artagnana o vaši navzočnosti. Kdo ve, če čez štirinajst dni ne izkažete vi meni podobne usluge!

— Jaz, gospod?

— No, seveda, ali ne morem postati jaz morda koadjutorjev jtnik?

— Bodite torej uverjeni, gospod, da vam pomorem v tem slučaju, pravi Athos ter se prikloni.

— Ali mi hočete izkazati čast in z menoj večerjati, gospod grof? vpraša Comminges.

— Hvala, gospod! Slabe volje sem in bi vam naredil večer neprijeten. Hvala!

Comminges odvede torej grofa v neko pritično sobo v paviljonu, ki se je držal oranžnih nasadov ter bil v eni vrsti z zadnjimi. V ta oranžni vrt se je prišlo preko velikega dvorišča, kjer je bilo polno vojakov in dvorjanov. Sredi tega dvorišča, ki je imelo obliko podkve, se je nahajal oddelek, v katerem je stavoal Mazarin, na enem skrajnem krilu lovski paviljon, v katerem je bil zaprt d' Artagnan, na drugem oranžerija, kamor je privedel Comminges Athosa. Zadaj za tema skrajnima kriloma je stal park.

Ko je dospel Athos v sobo, v kateri je imel prebivati, je zagledal skozi okno, ki je bilo skrbno zamreženo, zidove in strehe.

— Kako posloplje je to? je vprašal.

— Zadnja stran lovskega paviljona, kjer sta zaprta vaša prijatelja, odvrne Comminges. Škoda, da so bila okna, ki so gledala v to stran, zazidana že za časa prejšnjega kardinala, zakaj več nego enkrat so služila ta posloplja za ječe, in s tem, da vas je Mazarin zaprl tu sem, je izročil posloplje njegovemu prvotnemu namenu. Ko ne bi bila ta okna zazidana, bi se lahko potem znamenj pogovarjali s svojima prijateljema.

— In ste li prepričani o tem, gospod Comminges, da me počasti kardinal s svojim obiskom? pravi Athos.

— Zatrđil mi je vsaj to, gospod.

Athos vzdihne ter se ozre v ta zamrežena okna.

— Da, res, pravi Comminges, soba je zelo po-

dobna ječi, nič ne manjka, celo omrežje ne. Toda, kaj vam je pa tudi padlo v glavo, vam, ki ste svet plemstva, da ste šli zapravljati svojo hrabrost in svojo čast med ta tesla fronderska! Resnično, grof, ko bi bil kdaj mislil, da imam v vrstah kraljeve armade kakoga prijatelja, bi bil mislil na vas. Vi grof La Fère, pa fronder, pristaš Brousselov, Blancmesnilov, Violjev! Fej! Človek bi mislil, da je bila vaša blagorodna mati sproga kakoga škričca! Vi fronder!

— Vraga, dragi gospod, odvrne Athos, treba je biti Mazarinovca ali fronder! Dolgo sem poslušal zvok teh dveh imen, in slednjič sem se odločil za zadnje; to je vsaj francosko ime. In potem, jaz sem sicer fronder, toda ne z Brousselom, Blancmesnilom in Violjem, temveč z Beaufortom, Bouillonom in Elbeufom, s princii in ne s predsedniki, svetniki in škričci! Sicer pa je res prijetno, služiti kardinalu! Poglejte te zidove brez oken, gospod Comminges, in povedo vam lepe reči o Mazarinovi hvaležnosti!

— Da, nadaljuje Comminges smeje, zlasti ko bi ponovilo to zidovje vse kletvice, s katerimi ga obsipuje že osem dni d' Artagnan!

— Ubogi d' Artagnan! pravi Athos z ono ljubko melanholijo, ki je bila mej drugim lastna njegovemu značaju; tako vrl, dober človek in tako strašen za one, ki ne ljubijo tistih, katere on ljubi! Dva neljuba jetnika imate tu, Comminges, in obžalujem vas, če so vas naredili odgovornega za ta dva neukrotljiva človeka!

— Neukrotljiva! pravi Comminges ter se nasmehe; ej, gospod, hočete me menda oplahiti. Prvi dan svojega zapora je d' Artagnan izžival vse vojake in nižje častnike, skoro gotovo zaradi tega, da bi dobil meč; tudi drugi dan je to še trajalo, celo tretjega dne; toda slednjič je postal miren in krotek kot jagnje. Sedaj prepeva gaskonske pesmi, pri katerih hočemo popokati od smeha.

— In gospod du Vallon? vpraša Athos.

— A, ta! to je nekaj drugega! Priznavam, da je ta grozen človek. Prvi dan je že podrl vsa vrata z enim samim sunkom svoje rame, in jaz pričakujem, da odide iz Rueila kakor je odšel Samson iz Gaze. Toda zgodilo se je ž njim kakor z d' Artagnanom. Sedaj se ni le navadil na svoje jetništvo, temveč se celo šalil iz njega.

— Tem bolje, pravi Athos, tem bolje!

— Ste li pričakovali kaj drugega? vpraša Comminges, ki je primerjal to, kar je bil reknel Mazarin o svojih jetnikih, s tem, kar je govoril o njima grof La Fère, ter se začel nekoliko vznemirjati.

Athos pa je mislil sam pri sebi, da je nastala dobra volja njegovih prijateljev gotovo iz kakoga načrta, ki ga je izmislil d' Artagnan. Zato jima ni hotel škodovati, ko bi ju morda preveč hvalil.

— Tako? je reknel; veste, oba se hitro vnameta; eden je Gaskonec, drugi Pikardec; oba se hitro razgrejeta, a tudi hitro ohladita. To, kar ste mi ravnokar pravili, vam je najbolji dokaz za to, da je res, kar sem vam sedaj reknel.

To je bilo tudi Commingesovo mnenje; zato je odšel pomirjen, in Athos je ostal sam v veliki sobi, kjer so ravnali ž njim po kardinalovem povelju, kot se spodobi za plemiča.

Da bi si pa vstvaril jasne pojme o svojem položaju, za to je moral počakati še onega znamenitega obiska, ki mu ga je bil obljubil Mazarin sam.

XXV.

Prebrisanost in moč.

Podajmo se sedaj iz oranžnega v lovski paviljon. V ozadju dvorišča, kjer se je prišlo preko hodnika iz jonskih stebrov do pasjega hleva, se je dvigalo podolgovato poslopje, ki se je stezalo kakor roka proti oni drugi roki, oranžnemu paviljonu, in obdajali sta v polkrogu častno dvorišče.

V pritličju tega paviljona sta bila zaprta d' Artagnan in Porthos ter prenašala dolge ure neljubega jetništva vsak po svojem temperamentu.

D' Artagnan je stopal kakor tiger mimo širokega, zamreženega okna, ki je gledalo na gospodarsko dvorišče; gledal je divje ter včasih zamolklo zatulil.

Porthos je prebavljal v miru izvrstno kosilo, čegar ostanke so ravnokar odnesli.

Eden je bil videti kakor brezumen in je pre-mišljeval; drugi, ki se mu je videlo, kot bi globoko razmišljal, je spal. Toda njegovo spanje je bilo kot težka mora, kar je pričalč njegovo neenako, presekanost smrđanje.

— Dan se nagiba, pravi d' Artagnan. Nekako štiri ura mora biti. Skoro bo stotriinosemdeset ur, kar sva tu notri.

— Hm! pravi Porthos, zato da je bilo videti, kot da odgovarja.

— Ali čujete, večni zaspanec? pravi d' Artagnan, ki ga je jezilo, da more kdo spati čez dan, ko je on le z veliko težavo spal samo po noči.

— Kaj? pravi Porthos.

— Kar vam pravim.

— Kaj pravite?

— Pravim, da sva skoro stotriinosemdeset ur tu, ponovi d' Artagnan.

— Vaša krivda, odvrne Porthos.

— Kaj? Moja krivda?...

— Da, saj sem vam reknel, da pojdiva od tod.

— Da razderiva omrežje ali ulomiva vrata, kaj ne?

— No, seveda.

— Porthos, taki ljudje, kakršna sva midva, ne morejo oditi kar tako meni nič tebi nič.

— Pri moj veri, pravi Porthos, jaz bi odšel čisto enostavno, a vam se menda zdi to nedostojno.

D' Artagnan skomizne z rameni; nato pristavi:

— Sicer pa to ni še vse, če odideva iz te sobe.

— Dragi prijatelj, pravi Porthos; danes se mi zdite malo boljše volje nego ste bili včeraj. Razložite mi torej, kako to, da ni še vse, če uideva iz te sobe.

— To še ni vse, zaradi tega ker nimava niti orožja niti ne veva nobene parole, in predno bi naredila petdeset korakov preko dvorišča, bi zadela na kako stražo.

— No, pravi Porthos, to stražo bi pobila, in imela bi orožje.

— Da, toda predno to stražo do kraja potolčeva! Takov Švicar ima trdo življenje, in vpil bi ali pa vsaj ječal, in posadka bi prihitela na mesto; ujeli bi naju kakor dva lisjaka, naju, ki sva leva, in vrgli bi naju v kako temno, globoko luknjo, kjer bi ne imela niti te tolažbe, da bi videla to grdo, sivo nebo, ki ni nič bolj podobno južnemu nebu nego je podobna luna solncu. Mordioux! ko bi imela koga tu zunan, ki bi nama dal pojasnil glede moralčne in fizične topografije tega gradu, kar je imenoval Cezar mores in «loca», kakor so mi vsaj pravili... Ej, da mi ni prišla v teku dvajsetih let, ko nisem imel ničesar delati, misel, da bi porabil eno uro v to, da bi prišel prešturdirat Rueil.

— Kaj za to? pravi Porthos; pojdiva vseeno od tod!

— Prijatelj, pravi d' Artagnan, ali veste, zakaj slaščičarji ne delajo nikdar sami, osebno?

— Ne, odvrne Porthos, a zelo bi me veselilo to vedeti.

— Ker bi se bali, da ne bi vpricho svojih učencev kake torte preveč spekli ali kake slaščice pokvarili.

— No, in?

— No, potem bi se učenci norčevali iz njih, in iz slaščičarjev se človek ne sme nikdar norčevati.

— In kaj imajo slaščičarji z nama opraviti?

— Zato ker se nam ne sme nikdar nič izjaloviti, in nikdar ne smemo dati ljudem povoda, da bi se nam smejali. Na Angleškem se nam zadnjič naš načrt ni posrečil, premagani smo bili, in to je madež za našo slavo.

— In kdo nas je vendar premagal? vpraša Porthos.

— Mordaunt.

— Da, a mi smo Mordaunta utopili.

— Vem, vem, in to nas zopet malo opere na naših potomcih, če se bodo ti potomci sploh kaj brigali za nas. Toda poslušajte me, Porthos: dasi je bil Mordaunt nevaren sovražnik, se mi zdi Mazarin vendar še mnogo močnejši nego Mordaunt, in ne utopimo ga tako lahko. Bodiva torej previdna in delajva sporazumno; zakaj kakor veste, pristavi d' Artagnan ter vzdihne, veljava sicer midva sama morda za osem drugih, a toliko ne premoreva kakor vsi štirje združeni.

— Res je, pritrdi Porthos ter vzdihne kot v odgovor na d' Artagnanov vzdihlaj.

— No torej, Porthos! storite kakor jaz, sprehajajte se gor in dol, dokler ne pride kaka vest o naj-njih prijateljih ali se nama porodi kaka dobra misel; toda ne spite vedno, kakor je vaša navada: nobena stvar ne otemnjuje duha teko kakor spanje. To, kar naju čaka, pa morda ni tako resno kakor sva izprva mislila. Jaz mislim, da nama Mazarin ne namerava odsekati glav, zakaj to se ne bi moglo zgoditi brez procesa, in proces bi vzbujal hrup, in hrup bi privabil najine prijatelje in ti ne bi pustili, da bi Mazarin izvršil svoj načrt.

— Kako dobro znate govoriti! pravi Porthos z občudovanjem.

— No, da, ne ravno slabo, odvrne d' Artagnan. In potem, vidite, če se ne vrši ta proces, če nama ne odsekajo glav, naju morajo pridržati tu ali pa poslati kam drugam.

— Da, to je čisto gotovo, pritrdi Porthos.

— No, vidite; in nemogoče je, da ne bi Aramis, ta prebrisani lisjak, in Athos, ta modri plemič, iztaknila kraja najinega bivanja; tedaj pride pravi čas, pri moji veri!

— Da; sicer pa, saj se človek ne počuti ravno tako slabo tu — izvemši samo nekaj.

— Kaj pa?

— Ali ste zapazili, d' Artagnan, da se numa dali tri dni zaporedoma ovčjo pečenko?

— Ne, toda če jo prinesejo še četrth, se pritožim, potolažite se.

— In potem, moja hiša vtasih manjka; dolgo je že temu, da nisem obiskal svojih gradov.

— Ba! pozabite za sedaj nanje; jih že zopet najdeva, če jih le Mazarin ni dal podreti.

— Ali mislite, da bi si bil dovolil tako tiranstvo? vpraša Porthos vznemirjen.

(Dolge pride.)

J. Medved

odstopi

5° svojega skupička

od 15. jan. do 15. febr. 1909.

v prid ponesrečenim v Kalabriji in Siciliji.

Stavbeno podjetje

Znidarčič & Stepančič

GORICA

Tržaška ulica št. 29.

se priporoča sl. občinstvu in drugim korporacijam za izdelovanje vsakovrstnih stavbenih del.

Prezema nadzorstvo in izdelovanje načrtov ter statičnih računov.

Za obila naročila se toplotno priporočata

Znidarčič & Stepančič.

„Morana“

„Morana“ kemično pripravljena tekočina za radikalno iztrebljenje mrčesa, (stenic in uši) popolnoma neškodljiva zdravju, opravi in tkanini, izkazala se je kot edino „ceno in resdelujoče sredstvo.“

Vsestransko priznavanje in mnogobrojna spričevala potkjujejo izvanredni učinek „Morane“.

Čca stekl. 100 gr 50 vin.

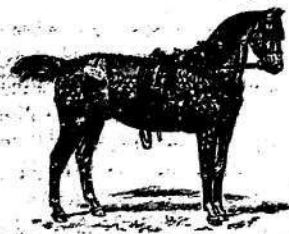
Glavna zaloga: M. SKRINJAR

Trst, ul. Solitario 25.

Gosp. trgovci, kateri bi prevzeli razprodajo na drobno, naj blagovole obrniti se na založnika.

Ivan Kravos

na Kornu št. 11. GORICA na Kornu št. 11
sedlarska delavnica

in zaloga različnih konjskih vpreg za lahko ali pa težko vožnjo; dalje ima v zalogi različne konjske potrebščine, potovalne potrebščine kakor: kovčege, torbice, denarnice, listnice itd. — Izvršuje in sprejma v popravilo različne koleselne in kočije.

Popravlja se zvršujejo točno.
Cene zmerne.

Cene zmerne.

Naznanilo. — Na razna vprašanja slavnega občinstva si dovoljujem naznaniti, da se tobi pravo plzensko pivo „prazdroj“ v Gorici v hoteljskih restavracijah, in sicer:

v hotelu Pri pošti
 „Union“
 Pri zlatem jellenu
 „Tri krone“

ter da ga odhajam na debelo iz zaloge v sodčkih po 100; 50 in 25 litrov.

Priporočam se z odličnim spoštovanjem

A. I. Pečenko,

zalagatelj za Gorisko-Gradiščansko v Gorici, tek. Josipa Verdi 26./28.

N. B. — Kdor pije plzensko pivo pri „Zlatem jellenu“ prispeva 25 vinarjev pri hektolitru za „Dijaško kuhinjo“.

Kdor hoče obvarovati sebe ali svojo dečo pred kašljem, hripavostjo katarjem, zasliženjem, boleznim v vratu, pred krčnim in oslovskim kašljem naj kupi

Kaiser-jeve prsne karamele

z znamko 3 smreke. Te karamele so zdravniško priznane in priporočene.

5500 oblastveno potrjenih priznanj.

1 zavojček 20 in 40 vin. 1 doza 80 vin.

Dobi se pri:

A. de Gironcoli — Gorica. I. Cristofolletti — Gorica.
Rugiero Kürner — Gorica. G. B. Pontani — Gorica.
A. Mazzoli — Gorica. L. Gliubich — Gorica. I. Huss.
Vipava. M. Kozyner — Ajdovščina.

A. vd. Berini

Gorica, Šolska ulica št. 2.

velika zaloga =

= oljkinega olja

prve vrste

ajboljših tvrdk iz Istre, Dalmacije Melfette, Bari in Nice

s prodajo na drobno in debelo.

Prodaja na drobno: Kron — 96, 104, 112, 120, 128, 136, 144, 160, 180, 200, 240, za luči po 72 vin.

Na debelo cene ugodne.

Pošilja poštine prosto na dom. Posodo se pušča kupcu do popolne vporabe olja; po vporabi se spet zamenja s polno.

Pravi vinski kis in navaden. Zaloga mila in sveč.

Cene zmerne.

MIZARSKA ZADRUGA V SOLKANU,

tovarna pohišta in stavbenih izdelkov.

Lasten železniški tir
Gorica drž. kol. — Solkan

Žage v Soteski
(last verskega zaloga).

Osrednje vodstvo: Trst, Via della Caserma št. 4.

Intarurban. telef.: Gorica št. 74, Trst št. 1631. — Tel.: Zadruga, Used. A. B. C. Code v. Edit.

Zaloga: **Solkan; Trst, Via della Caserma 4;**

Reka, Via delle Pile št. 2; Spljet, ulica Sv. Dujme, Na novoj obali.

Zastopstva: **Egypt in Levanta.**

Vposluje okroglo 400 uslužbencev ter ima nad 150 H. P. parnih in turbinskih gonilnih sil — Lastne električne centrale. — Letna produkcija K 600.000.

Izdeluje pohištvo vseh slogov, ter vsa stavbena dela.

Tehnični in fotografski zavod v Solkanu.

Opravlja popolnoma: Hotele, vile, cerkve, šole i. t. d.

Les se pripravlja v posebnih pečeh na par, ki se razgrejejo do 60°.

Zadružne glavnice K 90.000. — Garancijska rezerva K 180.000. — Reserva za izgube K 21.000.

Zadružni urad v Solkanu sprejema hranilne vloge ter jih obrestuje po 5—6%.

Centenim odjemalcem v Gorici in na deželi
priporoča

pšenično moko

Vlastelinski valjni mlin v Nuštro

(SLAVONIJA),

katera prekaša v donšanju in v dobroti vse moke in je nedosegljiva, kar priznajo vsi oni, ki so jo dosedaj poskusili.

Zastopnik za Gorico in okolico

Josip Marmolja,

Miren pri Gorici

zalagatelj deželnih pridelkov in kolonijalnega blaga!

Potnikom v Ameriko

priporoča

„Generalna Agentura“ Im Obersteg & Co Basel, filialka Buks (na meji Avstria-Švica)

najhitreje in varno vožnjo preko Buks-Basel-Paris-Havre (via Sout'lon) ali Paris Cherbourg, z najnovejšimi in modernimi brzoparniki „American in White Star Line“ prevoz čez morje v resnici 5^{1/2} do 6 dni, garantira se vsakemu, da je gotovo ukraen, izborna hrana in postrežba, cene nizke.

Za vsakršno pojasnilo glede cen — plovnih in voznišredov itd. — obrnite se vedno na:

„Agenturo“ Im Obersteg & Co filialka Buks (Rheintal) Švica P. O. Box N. 838.

„Vesna“

„Vesna“ ekstrakt iz rastlin in drugih naravnih snovi, izkazal se je kot dosedaj edini uspešen, ne samo glede rašče las — nego pokrije vsako plešo po kratkem uporabljanju.

Vspreh zanesljiv.

Na razpologo spričevala uglednih in znanih oseb.

Cena stekl. 100 gr 1 K 50 vin.

Dobiva se: M. Skinjar, Trst ul. Solitario 25.

Gosp. trgovci, kateri bi prevzeli razprodajo na drobno, naj blagovole obrniti se na založnika.

Lekarna Cristofolletti

v Gorici.

ZELODOČNE KAPLJICE

z znamko sv. Antona Padovanskega.

Zdravilna moč te kapljice je neprekosljivo — Te kapljice vredij redno prebavljanje, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico popije. Okrepé pokvarjeni elodoc, storé, da zg ne v kratkem času omotica in životna lénost (mrtevst). Te kapljice tudi storé, da človek raji je.

(Varstvena znamka).

Cena steklenici 60 vin.

Cristofollettijeva pijača iz Kine

in železa, najboljši pripomoček pri zdravljenju s trsknim oljem.

Eua steklenica stane 1 krono 60 vin.

Qstanki SLUČAJNA PRODAJA.

Najteji 40 m . . . K 22—
dobri običajni 40 m . . . 17—
plačilo s povzetjem. Uzoreci se ne pošiljajo.

ZEFIRI

Posebno IZDELVANJE.

Posebno IZDELVANJE.

Vzorci brezplačno.

Vzorci brezplačno.

kanafasi, oxfordi, sipkovine in TKANINE lastni izdelek za najnižje cene ponuja

JOSEF SUCHÁNEK,

První mechanická a ruční tkalcovna a závod zasilatelský na pomezí Pruska NOVÝ HRÁDEK u Nov. Města u. Metufl. (Čechy)

Le v Gorici

+ tekal. Jos. Verdija 11.

M. Gál, Trst Corso 4.

Specijalna tvrdka gumijastih predmetov. Čevi za vodo, vino, pivo itd. Irigatorji, gumijaste vloge za postelje, nepremočljivo blago K 4—, blazine iz gumija, za bolnike, brizgalnice za klistiranje od 60 via. više. Kopalne bajne in irigatorji pripravi za potovanje. Gumijaste okovi za berglje. Higienične umivalne gobe iz gumija, zelo trpežne. Bideji. Higienični predmeti.

Predmeti za bolnike. Termometri za bolnike, kopeli in sobni termometri. — Kompletni irigatorji od K 2:50 više. — Brizgalnice za nos, ušesa in oči. Pršne kopeli za nos. — Nočne posode tudi za bolnike. — Aparat za bolnike, kateri močijo. — Nosil se za životu. — Aparati za steriliziranje mleka za otroke. — Žaklički za led. — Prisuitz-obkladki. — Billrot & Mossetig-batist.

Kirurgični predmeti. — Pravat-brizgalnice, berglje, aparati za inhaliranje, vata dr. Brunsa 1/4 kg 80 vin., 1/2 kg K 1:50, 1 kg K 3— — Preveze za otroke. Flanela. — Preveze za krčne žile.

Ortopedični predmeti. Nogovnice iz elastike za krčne žile. — Klični pasovi. — Preveze za život. — Ortopedični moderci (Geradehalter), naramnice in podveze za nogovnice.

Dišave za mila, tu- in inozemstva. Toaletni predmeti. — Ščetke za zobe in za obleke, glavnik, ogledala itd. — Razpraševalci za dišave.

Dežni plašč

pristo angleški, garantirano nepremočljivo blago za gospode in dame gotovi in po meri od 35 K više. Cene brez konkurence! Diabolo-igre. Diabolo-igre.

Varstvena znamka: „Stáro“
Animent. Capsici comp.
Nečomestek za

Anker-Pain-Expeller

— povsod pripoznano kot najboljše sredstvo proti prehlajenju itd. Za ceno 80 vin., K 1:40 in 2— se dobi po vseh lekarnah. Pri nakupu tega tako priljubljenega domačega zdravila se je posluževati le originalnih steklenic v skatljah z našo varstveno znamko „stáro“ — ker le tako je zagotovljeno, da je izdelek pravi.

Dr. RICHTERJEVA LEKARNA
K „zlatem levu“ v Pragi
Elisabethgasse št. 5. nova.
Dnevno razpošiljanje.